

FEBRUARI

Volkstoneelstuk met koor en orkest
in vijf taferelen

door

RUUD VAN LING

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **FEBRUARI** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **RUUD VAN LING** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2015 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **16** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

STORM UIT HET OOSTEN

(uit B.A. Sijes: De februaristaking 25-26 februari 1941)

Vroeg in de morgen stoof de vrijheid los,
onstuimig als een felle vogelzwerm.
Schouder aan schouder liep het werkend volk
de straten binnen waar de winterdag
de ogen nog maar half geopend had;
hun schreden dreunden als een trommelslag
alom de strijdgeest wakker, er begon
zich iets te reppen in de atmosfeer,
een tinteling, een knetterende brand;
dan laaide eensklaps boven Amsterdam
de morgenhemel van het harde licht
dat de verzetsdrift losgeslagen had;
en rechte mensen, stijgend in hun kracht,
bewogen zich de huizen uit, een vloed
van eensgezinden, een verlost schaar
die met haar leven borg stond voor een droom:
gerechtigheid.

PERSONEN:

Ome Toon: een afgekeurde havenarbeider van 60 jaar, met een lamme linker arm.

Tante Marie: de eigenaresse van het volkslogement.

Jopie: een Amsterdams ateliermeisje. Fel en vrolijk.

Guusje: een Amsterdams ateliermeisje. Goedig.

Sjakie: een Joodse metaalbewerker.

Rob: een gemeentearbeider.

Elly: een verkoopster.

Teuntje: het huishoudhulpje.

Snijders: een NSB-er.

De jonge Klavermans: WA-lid, zoon van de slager.

Dikke Bram: een kastelein.

Lies: zijn vrouw.

Hein: gemeentearbeider. Een jonge communist. Organisator, betrokken bij de staking.

Esther: een Zioniste. Joods, vriendin van Hein.

De verteller: in proloog en epiloog op zoek naar het verleden.

Politie-agent.

Figuratie: een koor van 10 à 12 personen, dat de rollen speelt van buurtbewoners en passanten. Kan met enkele stemmen uitgebreid worden.

Orkest.

De muziek/partituur is verkrijgbaar via de auteur. Informeer eerst naar de voorwaarden en de kosten.

INLEIDING

(het toneel licht op bij geopend doek. Het decor stelt voor het moderne, drukke lawaaige Amsterdam anno nu. Straatgeluiden. Kleur en levendigheid. Dit kan bereikt worden door film- en/of dia-projectie. De beelden moeten herkenbaar Amsterdam zijn, ook voor niet Amsterdammers. Er komt van rechts een man op. Modern gekleed. Regenjas (trenchcoat) aan, schoudertas over de schouder. Hij heeft iets weg van een toerist, die naar een bepaald object op zoek is. Hij raadpleegt daartoe herhaaldelijk een reisgids, die hij in de hand houdt. Hij kijkt zoekend rond, heeft de zaal aanvankelijk niet in de gaten. Merkt dan opeens het publiek op. Weet zich even met z'n houding geen raad. Lacht verontschuldigd. Hij is de verteller)

VERTELLER: Oh. Goedenavond. Ik.... eh... ik had u nog niet gezien. Neemt u mij niet kwalijk. Nee, blijft u rustig zitten. Ik ben zo weer weg. Ik geloof niet, dat het er nog is.... Ik bedoel... Er zou toch iets van moeten over zijn. Een straatnaam, een huis. Maar... maar het is allemaal zo veranderd, ziet u... Je herkent haast niets meer. En toch.... Toch is het niet zo lang geleden. Goed vijftig jaar. En vijftig jaar... Wat is nou vijftig jaar? Niet veel, als je de geschiedenis van de wereld erbij vergelijkt.... Ik heb geschiedenis gestudeerd, weet u..... *(de decorprojectie gaat langzaam over in zwart-wit beelden. Oude opnamen van Amsterdam, indien niet voorradig op film dan projectie van foto's)* Want.... want dit was “de buurt”, weet u... Het Waterlooplein, de Jodenbreestraat, het Jonas Daniël Meijerplein.... Hier is de Amsterdamse Jodenbuurt geweest.... Kijk, wat namen op de kaart herinneren er nog aan... Maar méér is er geloof ik niet meer... Namen, en herinneringen... En toch is het HIER gebeurd.... Eens. *(het orkest zet zachtjes de inleidende muziek in. Op de achtergrond verschijnt het koor, gekleed in de mode anno 1941. De verteller schijnt noch de muziek, noch de koorleden op te merken. De achtergrondprojectie is langzaam gestopt toen het koor successievelijk opkwam. Dromerig licht op het toneel. De verteller in een spot)* Soms.... Er zijn dagen, dat je het nog kunt horen, denk je... Dagen, dat je nog kunt ruiken wat hier ooit was. Momenten, van herinneringen.... Momenten, van verbittering.

ZANG: EENS

KOOR:

Niemand kan leven in verbittering,
de tijd heelt stilaan alle wonden.
Wat ons nog rest is de herinnering,
en die wordt vaak te mooi gevonden.
Eens moet de duisternis vergeten zijn,
moet je de toekomst kansen schenken.
Er komt eens einde aan de vrees en pijn:
maar iemand moet het toch herdenken.

(de verteller loopt peinzend over het toneel)

KOOR: Eens klopte hier het hart van Nederland, je kon hier wandelen en fietsen.

Je hoorde nieuwtjes uit de eerste hand,
en lachte om de laatste witzes.
Op zondag kon je naar de markt zien gaan,
de stadse dames en meneren.
En 's avonds gingen dan de lichtjes aan,
en kocht je moeder warme peren.

VERTELLER: Lang gelden, Heel lang geleden. Een buurt, die verdween. Met z'n bewoners. Rauw weggerukt, in een zwarte periode. Zwart, dat was de kleur van die tijd. Zwarte laarzen. Zwarte koppels. Zwarte uniformen. Razzia's in de zwarte nacht. Het zwart van de dood. De dood, die hier grijnzend z'n doodsbanne slachtoffers vergaarde. Lang geleden. Iets meer dan vijftig jaar geleden. Maar..... in deze buurt is het ook gebeurd, dat hun kameraden opstonden, eensgezind, en zich verzetten tegen deportaties en moord. Vechtend, met de blote vuist tegen het geweer. Ongeacht wat de gevolgen van hun verzet zouden zijn. Hier is gevochten, krampachtig gevochten, om de zwarte vloed te keren. Wat is er nog over, van dat verzet?

KOOR: Wat rest in enkel nog een zacht gevoel, van wrange weemoed, stil verlangen. Eens stond in deze wijk een Joodse Sjoel, je hoorde Jiddische Gezangen. Hier vochten arbeiders een bittere strijd, ze luisterden naar hun geweten. Hier is gevochten voor een beter tijd,

en niemand mag het ooit vergeten.

VERTELLER (*zoekend, de reisgids in de hand doorbladerend*): Maar die ene straat, die straat van het logement van tante Marie en ome Toon, die kan ik maar niet meer terugvinden.. En die moet hier toch in de buurt geweest zijn.. Als ik nou hier eens linksaf ga.. En dan daar door dat poortje.. Misschien.. Ja, misschien.. (*verteller, zoekend en prevelend, af*)

KOOR: Maar wie de sporen van 't verleden kent,
herkent een hoek, een simpel plekje.
Een winkel die nog steeds aanwezig is,
een stille achtertuin, een hekje.
Hij ziet het beeld van onverzet'lijkheid,
en weet: Het was beslist geen larie.
Hier groeide ware solidariteit;
't Gebeurde eens. In Februari.

(de muziek preludeert zachtjes door. Het koor verdwijnt van het toneel. Het decor verdwijnt in duisternis. Langzaam maar zeker wordt de muziek van het orkest overstemd door geluidsfragmenten uit de bezettingstijd. Marsmuziek. Flarden van toespraken, geluid van bomaanvallen. De sfeer van de jaren 40 - 45. Het toneel wordt totaal donker. Eind van de inleiding)

DOEK

1E TAFEREEL IN HET VOLKSLOGEMENT

(doek op. Toneelbeeld/decor: het toneel stelt voor een souterrainkeuken van een volkslogement. Links en rechts een trappetje van wat treden naar boven toe, uitkomend bij een deur links en rechts. Een groot fornuis. Keukengerei. Een reguleurklok. Een lange tafel, met zeildoek overtrokken. Een droogrekje met hand- en droogdoeken. Grijs emaille gewolkte pannen. Geëmailleerde borden. De stoelen bij de tafel zo opgesteld, dat alle spelers, die nét klaar zijn met hun avondeten, de zaal RECHT inkijken. Allen zitten, behalve tante Marie, de houdster van het volkslogement. Beperkte verlichting in de vorm van een paar kale elektriciteitspeertjes. Aankleding van toneel en kleding van de spelers anno 1941: armetierig, maar netjes. Tante Marie staat vergenoegd naar haar gasten te kijken. Achter de eettafel zitten: Ome Toon, een inwonend oud-havenarbeider, invalide aan z'n linkerarm; Jopie, een ateliermeisje. Een felle donder. Guusje, ook een ateliermeisje. Lief en goedig. Sjakie, een joodse arbeider. Sarcastisch. Rob, een gemeentearbeider. Bang, is vóór afwachten en uitkijken. Een weifelaar. Elly, die droomt van een carrière bij het variété: verlangt naar luxe en comfort, maar voor alles naar "een rijke vent". Teuntje, een simpel, wat zwakbegaafd meisje, het hulpje van Tante Marie. Eén stoel is nog leeg: die van Hein, net al Rob gemeentearbeider, maar een felle socialist (communist))

TANTE MARIE: Zo. En? Heb-et gesmaakt of heb-et niet gesmaakt?

SJAKIE: Nou! Sodeju, Tante Marie, dat was nog es effe lekker! Rooie bietjes met aardappeltjes... lekkere sju... En waar haal-u in godesnaam die gehaktballe vandaan?

OME TOON: Ja, Marietje, dat was een verrassing.... Hoe heb je dat voor mekaar gekrege?

TANTE MARIE: Relaties, Toon, relaties....

OME TOON *(achterdochtig)*: Relaties? Met wie?

TANTE MARIE *(vinnig)*: Met de SS, is het nou goed... Nee, kijk, het zit zo. Kenne jullie je meneer Balthasar nog herinnere? Juist ja. Balthasar Lumey. Die heb hier vroeger gewoond. Maar die had een pleegzoon. Of een stiefzoon, weet ik veel hoe dat zat. Die jonge heb een grote tuin effe buite de stad. En omdat ze vader het hier altijd goed gehad heb, brengt die jonge me nou nog steeds, as et zo uit komt, aardappels en groente.

SJAKIE: Zo'n jonge mot je in ere houwe.

JOPIE: Heb-ie ook een eige slagerij?

TANTE MARIE (*lachend*): O, je bedoelt dat gehakt? Nee hoor, dat haal ik bij Klavermans. (*er valt een pijnlijke stilte*)

SJAKIE (*ongelovig*): Bij Klavermans?

JOPIE (*vol afschuw*): Gatverdamme!

TANTE MARIE (*argeloos*): Hoezo? Was et gehakt dan niet goed dan?

OME TOON (*misprijzend*): Bij Klavermans. Nou vraag ik je. Daar haal je toch je vlees niet meer.

TANTE MARIE: Waarom niet? 't Is prima vlees, hij belazert je niet met et gewicht en hij geeft je wat je toekomt op die rottige bonnetjes. Da's heel wat anders dan al die goocheme kruideniers, die jou "nee"-verkopen, en hun voorraden zelf op de zwarte markt staan te versjaggeren tege woekerprijzen.

SJAKIE: 't Is een vuile NSB-er, dat is-t-ie. En die vuile rot zoon van em, ja, die met die puistekop, zit bij de WA. Schorem is et!

TANTE MARIE: Hij verkoopt goed vlees. En goed gehakt. En van mijn part levert-ie aan Mussert zelf: hij belazert mij niet, is altijd eve vriendelijk tege me en z'n gewicht is dik in orde. Trouwens, zelfs de ouwe mevrouw Wertheim koopt er. Ik zag 'r zelf. En die groette hij ook heel netjes.

SJAKIE (*verbluft*): Zal ik leve....

OME TOON: Politiek is-t-ie niet betrouwbaar.....

TANTE MARIE (*schamper*): Politiek, politie... Wat heb ik daarmee te schaften? Jullie wille een warme hap, jullie wille goed voer... Politiek. Me neus uit.. Vóór de oorlog hadde we niet te vrete vanwege de crisis, nou hebbe we niet te vrete vanwege de politiek en god wat ze nog meer wete te verzinne, en as et ooit nog es vrede wordt zalle ze wel weer een andere rede hebbe om het voedsel op de bon te doen.. Politiek. Mag ik effe lache?

ZANG POLITIEK

Politiek is niks voor vrouwen!
Politiek is narigheid!
Je ken niemand meer vertrouwen,
en je raakt je vriende kwijt.
En zijn tientalle partije,
die belove brood en wijn!
Maar ze brenge het nooit bij je,
dus je blijft maar honger lije.
Zeg, weet jij nog dat ze zeie:
Het zal spoedig beter zijn!

(allen herhalen, half-lachend, half-zingend, deze laatste regel)

Ik denk dikwijls an me moeder,
want die heb een keer gezegd,
sinds de manne ons regere,
gaat het met de wereld slecht.
Want ze prate steeds van vrede,
maar ze lade hun geweer!
En ze hebbe steeds een rede,
voor hun bittere gebede.
En ze bombardere stede,
voor hun glorie en hun eer.

(weer die herhaling van de laatste regel)

Politiek is niks voor vrouwen!
Politiek verkoopt geen brood!
Dus een mens mot blijve sjouwe,
of je gaat van honger dood.
Kijk ze lope in hun pakke,
maar hun vrouw staat aan 't fornuis!
In 't café blijve ze plakke,
't benne stumperds. 't Benne wrakke.
Maar mij ken je niet verlakke:
wie verstandig is, blijft thuis.

(laatste regel weer herhaald door iedereen)

ELLY *(licht dwepend)*: Oh, een man met een eige zaak... Zou-ie véél verdiene, een slager?

SJAKIE *(sarcastisch)*: As-tie an de weermacht levert, dán zeker...

TANTE MARIE: Zit zo'n man toch niet zo zwart te make.... 'k Heb er nog nog nooit één Duitser gezien. En 't is een lekkere rustige slagerij ook nog.... Of motte jullie voortaan géén vlees meer?

(algemene schrik. Iedereen ontkent het. Bezweert haar door te gaan)

TANTE MARIE: Nou. Kijk es as. Principes in ruil voor een gehaktbal en een speklappie. En dat heb wat over andere te zegge...

SJAKIE (*zuinig*): Jawel, maar, sodeju, een NSB-er...

ELLY: Zou z'n zoon die slagerij later overnemen?

JOPIE: O God. Die ruikt weer manne-vlees.

TEUNTJE (*angstig*): Verkoopt-ie dat dan ook?

TANTE MARIE: Daar heb je spuit-elf ook. Ja hoor, Klavermans verkoopt ook mense-vlees. Dat heb je net zitte ete.

TEUNTJE (*geschrokken*): Oh!

TANTE MARIE: Nou, Teuntje, help mee afruime. Iedereen is klaar, geloof ik. O nee, verrek. Hein is nog niet geweest. Verdikkeme, wat is die knul toch altijd laat... Hij wéét toch dat we om zes uur ete.....

GUUSJE: Hij zal motte overwerke... Dat mot-ie tegenwoordig wel vaker... 't Schijnt nogal druk te zijn op de Reiniging...

ROB: O ja? Nou, daar heb ik de laatste dagen niks van gemerkt. D'r zal wel wat anders aan de hand zijn....

OME TOON: Wat dan?

ROB: Hein is nogal bezig, met een stel van die rooie maats van em.. Ze zijn verlede maand ook nogal bezig geweest met die arbeiders in de werkverschaffing.. Ze hebben steunverlaging gehad, maar dat schijnt weer teruggedraaid te worden....

TANTE MARIE: 't Is toch ook een schande... Die stakkers lije honger!

ROB: Ja, maar ze werke toch ook niet? En in Duitsland is volop werk. Maar dat vertikke ze.

OME TOON: Dat zou ik ook verdommen.

ROB: Ja ja... U heb uw invaliditeitspensioentje. En verder niemand op de wereld. Die werkloze hebbe een gezin. Daar zijn ze verantwoordelijk voor. Daar motte ze voor werke. En dan gaat het niet aan je vrouw de straat op te sture, die "honger!" te late roepe.... Nou ja. Betogingen en demonstraties hebbe toch al nooit veel zin gehad. En nou met die Duitsers weet je het helemaal niet meer. Je mot gewoon voorzichtig zijn. En uitkijke.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto